

koji zadire u njegovu izvornu svrhu, pomoć knjižničarima prigodom izbora časopisa. Schwarzwaldler tvrdi da bi čimbenik bio loše mjerilo vrijednosti pojedinog časopisa za određeno sveučilište ili tvrtku čak i kad bi se uklonili svi navedeni nedostaci. Naime, oslanjanjem isključivo na čimbenik pri odlučivanju koje časopise treba prestati ili početi naručivati, bila bi zaključna područja istraživanja. A upravo ta područja u konačnici čine ustanovu prepoznatljivom i donose najveće prihode, bilo preko znanstvenih projekata ili ugovora o suradnji. Tako knjižničari pogrešnim odabirom časopisa preko čimbenika odjeka mogu naškoditi ustanovama i istraživačima umjesto da im budu od pomoći. Još jedanput ističe da je osnovna privlačnost Thomsonova čimbenika njegova jednostavnost i dostupnost te

privid znanstvene utemeljenosti zbog lako shvatljivoga matematičkog izraza kojim se određuje.

U hrvatskoj znanosti čimbenik odjeka sve se više rabi kao mjerilo u području biomedicine i prirodnih znanosti, dok u području tehničkih znanosti još nije presudan. Nadajmo se da će ovakve rasprave pridonijeti da tako i ostane.

LITERATURA

1. Rossner, M., Van Epps, H., Hill, E.: *Show me the data*, The Journal of Cell Biology 179(2007)6, 1091-1092.
2. ISI Web of Knowledge: *Journal Citation Reports*, admin-apps.isiknowledge.com/JCR/JCR
3. Pendlebury, D. A.: *Article Titled Show me the Data*, Journal of Cell Biology, Vol. 179, No. 6, 1091-1092, 17 December 2007 (doi: 10.1083/jcb.200711140) is Misleading and Inaccurate, Thomson Scientific

Citation Impact Forum, scientific.thomson.com/citationimpactforum/8427045/

4. Macan, J.: *Impakt faktor – broj koji proždire znanost*, Polimeri 28(2007)2, 139-140.
5. Golubic, R., Rudes, M., Kovacic, N., Marusic, M., Marusic, A.: *Calculating Impact Factor: How Bibliographical Classification of Journal Items Affects the Impact Factor of Large and Small Journals*, Science and Engineering Ethics 14(2008)1, 41-49.
6. Thomson Scientific speaks with Jim Pringle, Thomson Scientific's Vice President of Product Development, about Impact Factor, Thomson Scientific Citation Impact Forum, scientific.thomson.com/citationimpactforum/8424440/
7. Thomson Scientific: *Journal Performance Indicators*, www.scientific.thomson.com/products/jpi/
8. Preneseno u: Rossner, M., Van Epps, H., Hill, E.: *Irreproducible results: a response to Thomson Scientific*, The Journal of Experimental Medicine 205(2008)2, 260-261.

IZ TISKA

Nisu problem vrećice, nego čovjek

Hrvatska ima književni dragulj. Živi u inozemstvu, Londonu. To je Tena Štivičić, sada piše i za *Vjesnik*. Ona razumije što znači ekološka torba s natpisom *I'm not a plastic bag*. Hrvatska ima i brojne skupine koje viču: *Say no to plastics*. Na primjer onu koja je 2. veljače u Novome Marofu organizirala u osnovnoj školi *No plastic in nature*. Bio je to upad-free gdje su se prodavale torbe u korist akcije protiv masovne uporabe plastike. U nastavku održan je *Kexie's Birthday Party*. Valja im odgovoriti: *Say no to killing of Croatian language, use plastic bags*.

Zašto volim čitati Tenu i tvrdim da razumije što znači *Nisam plastična vrećica*? Evo njezina objašnjenja: *Prošle je godine jedan od najvećih modno osviještenih hitova u Velikoj Britaniji bila ekološka torba s natpisom I'm not a plastic bag. Dizajnirala ju je Anya Hindmarch, prodavala se za pet funta, nosili su je svi koji drže do sebe, mode i okoliša da bi promicali smanjivanje korištenja plastike. Jasno, tek mjesecima poslije izašlo je na vidjelo da je I'm not a plastic torba šivana u Kini i da su koristili jeftinu radnu snagu. I da je dvanaestogodišnji Chang svojim prstićima cijele bogovetne dane prišivao ekološki osviještena slova na tkaninu, u zamjenu za zdjelicu riže. Kad su je upitali kako to objašnjava, dizajnerica je odgovorila da ona nikad nije ni tvrdila da ne koristi jeftinu kinesku radnu snagu, ta torba i nije nastala da bi promovirala ljudska prava – nego zaštitu okoliša.*

U dugoj prošlosti pisanja o tehnici, zaštiti okoliša i zdravlja, koja ima više od sto tekstova, uvijek sam izravno ili posredno naglašavao da se u ime zaštite okoliša zanemaruju prava ljudi. Da su naši zeleni manje ili više pod utjecajem mentora tipa Anye Hindmarch. Zato sam svojedobno od jednoga poznatoga hrvatskog tjednika zaradio *Orden za borbu protiv stranog neprijatelja*. Meni osobno vrlo drago priznanje.

Molim sve prijatelje akcije protiv masovne uporabe plastike, pridodao bih i gume, da najprije sa sebe poskidaju svu odjeću i obuću koja sadržava i miligram plastike ili gume. Zatim da sa svojih osobnih vozila, ali i onih u javnom prijevozu, na primjer zrakoplova, poskidaju sve plastične i gumene dijelove. Da ne rabe CD-e, DVD-e, ako još imaju i one starije vinilne ploče, pa šelakice ili vrpce za magnetofone i kasetofone. Da uklone sve kućanske aparate koji sadržavaju plastične dijelove. Ako idu na operaciju, da zapovjedu kirurgu da ne smije upotrebljavati vrećicu za krv od onoga *odurnog PVC-a, koji, prema tvrdnjama istaknutih aktivistica novinarki, zrači*. Neka zatraže da se hitno zabrani uporaba plastičnih i gumenih proizvoda u građevinarstvu. Ako nisu na to spremni, neka prestanu maltretirati javnost svojim pogrešnim promišljanjima.

Dobro, kazat će: *Mi se borimo protiv plastičnih vrećica*. Prvo ih pitam protiv čega se bore? Ako kažu da se bore protiv *plastic bags*, mogao bih im dokazati da se bore i protiv modnih torbica, na primjer od PVC-a, poznatih među ostalim i pod imenom *skaj* već gotovo pola stoljeća. Usput, projekt tvornice za proizvodnju takve kože bio mi je prvi radni zadatak u tadašnjoj *ME-GI*, 1962.

Preciznije, bore se, a da to i ne znaju, protiv plastičnih vrećica s ručkama. Plastične vrećice s ručkama, u pravilu od polietilena ili polipropilena, nikako PVC-a ili *najlona*, lagane su, nekima je masa manja od tri grama. Ima ih i vrlo velikih, na primjer za pakiranje kupljenog odijela. Odakle mi takva platnena vrećica s ručkama? Mogu se upotrebljavati i vrlo velik broj puta, a složene, po obujmu su bitno manje od, recimo, promicanih platnenih. Mogu se uspješno reciklirati. Gore bez ostatka s visokom ogrjevnom vrijednosti, ne zagađuju okoliš. Točno je da plastične vrećice, ali ne samo one s ručkama, odbačene u prirodu onečišćuju i

da mogu biti opasne. Opasne su one i ako ih djeca navuku preko glave. Zato na takvim vrećicama postoji upozorenje. Ali u okoliš ili more one ne dolaze same. Dolaze djelovanjem neosviještenog čovjeka. Stoga nisu problem plastične vrećice s ručkama, nego čovjek. Ali *izvana zeleni, iznutra crveni*, koji se *brinu* za okoliš na račun čovjeka, svjesno zamjenjuju teze da dokažu svoju važnost.

Još jedan argument u korist plastičnih vrećica s ručkama. Ovih dana emitirana je jedna od emisija glasovite Oprah. Ona se zauzimala za platnene vrećice, mogu se prati. Izvršno, samo pranje, ako se i ne pere u perilicama (potrošnja sve skuplje energije), zahtijeva uporabu nekog perila ili čistila (sredstva za pranje ili čišćenje). A oni također opterećuju okoliš. Izvrstan je Oprahin argument da su platnene skuplje zato što se tako pomaže slabije razvijenima. Pa ako je i to u pitanju, može se ta *renta* naplaćivati i od polietilenskih vrećica s ručkama. Ali Oprah je prešutjela da se platnene vrećice rade od uzgojina, da se time smanjuje količina raspoložive hrane. Koja postaje sve skuplja. Ali i da se troši energija za proizvodnju platnenih vrećica i zbog proizvodnog postupka ne baš zanemarivo opterećuje okoliš.

Zato pozdravljamo čvrsto stajalište mjerodavnog ministarstva koje je odlučilo: plastične vrećice treba reciklirati, postoje za to kapaciteti u Hrvatskoj. Kao što je uspješno riješena uporaba PET plastenki. Pa je sada Hrvatska uzor za Europu. Zato Ministarstvo ne namjerava zabraniti te vrećice.

Napokon, preporučujem *ekološki osviještenim* djelatnicima (aktivistima) u Novome Marofu: *ako se već borite za okoliš, ne zagađujte hrvatski jezik svojim pozivnicama s proglasima na hrvatsko-engleskom, što znači pretežno engleskom jeziku.*

Igor ČATIĆ

Vjesnik, 28. 2. 2008.